

VASTINE TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2018 ARVIOINTIKERTOMUKSEEN

Kunnanhallitus haluaa ensin kiinnittää huomiota tarkastuslautakunnan koko vuoden 2018 koskevaan havaintoon, jossa todetaan, että ”kunnan henkilöstö ja luottamushenkilöt ovat toteuttaneet valtuuston asettamat tavoitteet”. Enontekiön kunta on onnistunut toiminnassaan vuonna 2018.

Enontekiön kunnanhallitus kiittää tarkastuslautakuntaa kutsuista saapua tarkastuslautakuntaan, hyvistä kokouksista sekä asiallisesta ja rakentavasta arviointikertomuksesta.

Kunnanhallitus vastaa (Kvalt § 22, 13.6.2019) tarkastuslautakunnan vuoden 2017 arviointikertomukseen ja siinä esitettyihin kysymyksiin seuraavasti.

Kysymykset 2018

Tarkastuslautakunta kysyy millä toimenpiteillä varmistetaan, että vuoden 2019 tilinpäätös valmistuu kuntalain edellyttämässä määräajassa? Tilinpäätöksen valmistumisen määräajoissa on ollut haasteita useina vuosina peräkkäin.

Enontekiön kunnan hallinnolla on samat vastuut kuin kaikilla muillakin kunnilla. Kunnan koko (esim. väestö, talous) ei vaikuta merkittävästi työmäärään, jolla kunnan ja kuntakonsernin tilinpäätös valmistuu. Sen sijaan Enontekiön kunnassa käytetyt henkilöstöresurssit hallinnossa ovat pienet.

Kuntalain (410/2015) 113 § Tilinpäätös mukaan ”Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.”

Enontekiön kunnanvaltuusto on toiminut kuntalain edellyttämässä määräajassa tilinpäätösten suhteen ainakin viimeisen kymmenen vuotta. Esimerkiksi vuoden 2018 tilinpäätös käsiteltiin 13. kesäkuuta.

Monet kunnassa tehdyt muutokset ovat lisänneet hallinnon työmäärää viime vuosina. Kunnassa tehdään pienellä henkilöstöresurssilla lainsäädännön edellyttämät tehtävät kuten isommissakin kunnissa mm. kuntakonsernin tilinpäätös. Tämä näkyy hallinnon toimialalla. Kunnanhallitus on hyväksynyt tilinpäätökset viime vuosina toukokuussa.

Kunnanhallituksen tilinpäätöksen valmistumiseen vaikuttavat tämän ohella yleisesti mm. seuraavat asiat:

- kunnanhallituskäsittelyä edeltävä lautakuntien käsittely
- toimialojen tilinpäätösten valmistuminen
- prosessijohtamisen toimivuus ml. aikamääreet / määräajoissa pysyminen
- osaamisen taso ja vastuuviranhaltijoiden vaihtuminen.

Vuoden 2018 osalta yksityiskohtaisempia syitä viivästyymiseen hallituksen tasolla ovat

- Tilinpäätösaikaan tehdyt ylimääräiset mutta kiireelliset työt koskien erillislaskelmia liittyen mahdolliseen Luppokoti-investointiin
- Organisaatiomuutosten vaikutukset hallinnon työmäärään
- Tilinpäätösasiakirjan uusiminen vastaamaan KILAn kuntajaoston ja julkishallinnon suositusten (JHS) vaatimuksia (mm. tilinpäätöksen liitetiedot) sekä vastaamaan luettavampaa ulkoasua mm. grafiikan ja visuaalisuuden suhteen
- Julkishallinnon digitalisointiin liittyvä kuntatietohanke on aiheuttanut vuodesta 2019 alkaen ja aiheuttaa jatkossakin paljon ylimääräistä työtä tavanomaiseen nähden kunnissa. Kuntatieto-ohjelma vaikuttaa työmäärää lisäävästi vielä vuonna 2021, jolloin uusia ko. ohjelman vaatimuksia aloitetaan ensimmäistä kertaa noudattamaan. Pohjatyö (laskentatunnisteiden ja kustannuslaskennan päivittäminen, tietojärjestelmän päivitys, uuden automaattisen raportoinnin testaaminen ym.) pitää olla tehtynä ennen vuoden 2021 alkua ja tähän pohjatyöhön liittyviä asioita pitää tehdä myös nyt eli vaikuttaa ajankäytöllisesti negatiivisesti parasta aikaa tehtävään vuoden 2019 tilinpäätökseen.
- Enontekiön Sähkö Oy tarvitsi kirjanpitäjä-controllerin normaalia enemmän apua tilinpäätöksen laadinnassa
- Yleisesti voi sanoa, että taloushallintoa rasittaa edelleen se, että hallinnossa ja taloushallinnossa on liikaa tulipalojen sammuttelu eli sellaisia asioita, jotka olisi pitänyt tehdä mm. toimialoilla jo paljon aiemmin, mutta ne yhtäkkiä ponnahtavat esiin ja muu ajallaan tehtäväksi aikataulutettu työ katkeaa
- vastuuviranhaltijoiden osaamistaso taloudessa ja hallinnossa on melko heikko

Mahdollisia toimia voisivat olla esimerkiksi osin virastolle harkittavaksi mutta osin jo kunnanhallituksen päätösten mukaisesti seuraavat:

- automatisoidaan taloushallintoa
- ulkoistetaan taloushallintoa
- lisätään taloushallintoon henkilöstöresurssia
- kehitetään ennakointia
- kouluttamalla vastuuviranhaltijoita
- valmistautumalla ottamaan käyttöön kuntatieto-ohjelma vuoden 2021 alusta.

Tarkastuslautakunnan mielestä investointien toteutumiseen ja esittämistapaan on syytä kiinnittää huomiota. Tarkastuslautakunta kysyy onko kunnanhallituksen vuoden 2017 vastauksessa esitettyjä toimenpiteitä pantu käytäntöön, jotta investointisuunnitelmassa pysytään? Investointien nettototeutusprosentti vuonna 2018 oli 63 %. Tarkastuslautakunta on muistuttanut asiasta jo useampana vuotena peräkkäin (mm. 2016 arviointikertomus, jossa on nostettu esille investointien alhainen toteutusprosentti). Investointibudjetti on laadittu epärealistisesti ja investointikohteita käytetään ”hyllypaikkoina”, joka mahdollistaa varojensiirron suunnittelemattomien investointien toteuttamiseen. Tarkastuslautakunta edellyttää, että viimeistään talousarviossa 2020 asia korjataan.

Kunnanhallitus toteaa, että kunnan investointimenojen toteutusprosentti Enontekiöllä oli vuonna 2018 77 %. Voidaan todeta, että Enontekiön kunnan investointien toteutuminen on korkeammalla tasolla kuin vuosiin. Toisaalta investointituloja ei oltu budjetoitu, mutta niitä on saatu vuonna 2018 97 000 euroa. Nettoinvestointien toteutusprosentti on 63.

Kunnanhallitus muistuttaa, että Enontekiön kunnan investointien toteutumaprosentti on normaali kuntakentällä. Kunnissa investointien toteutumaprosentti vaihtelee laajalti noin 20 prosentista 100 %:iin – ja ylikin. Näin ollen tarkastuslautakunnan kritiikki alhaisesta toteutusprosentista on kunnanhallituksen mielestä aiheeton.

Kunnanhallituksen ja lautakuntien keinoiksi parantaa investointien toteutumaprosenttia ovat edellä mainitun perusteella toimineet hyvin. Kunnanhallitus on kiinnittänyt erityistä huomioita investointisuunnitelmien realistisuuteen sikäli, että kunnan henkilöstö- ja talousvoimavarat on otettu suunnitelmassa huomioon. Toimialojen suunnitelmat jokaisesta investointikohteesta on käsitelty hallintosäännön mukaisesti eri toimielimissä. Lisäksi tarvittaessa tulee tehdä talousarviomuutosesitys valtuustolle investointiosan muuttamisesta.

Sen sijaan kunnanhallituksen arvion mukaan on edelleen s parannettavaa raportoinnissa kunnanjohtolle; kunnanhallitukselle, johtoryhmälle ja lautakunnille. Vuonna 2020 tullaan kiinnittämään erityistä huomiota siihen, miten kunnanhallitus pysyy tietoisena aikatauluista ja toimeenpanosta. Kunnanhallitus on jo talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa pyytänyt suunnitelmat investoinneista, jotka ovat vastuuviranhaltijoiden vastuulla aikaansaada. Investointisuunnitelmat tulee hyväksyttää hallintosäännön mukaisilla toimielimillä ennen investointeja.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota Peltovuoman koulun investointiin, joka ylitti budjetoidut varat noin 50 %:lla. tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan Peltovuoman koulun investoinnin valvonnassa on epäonnistuttu. Tarkastuslautakunta kysyy miten valvonta vastaavissa tilanteissa hoidetaan paremmin? Onko kysehenkilöstövajeesta?

Kunnanhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan arviointiin siihen, että Peltovuoman koulun investoinnin valvonnassa on epäonnistuttu. Valvonnan epäonnistuminen johtui infrastruktuuritoimialan ja vastuuviranhaltijoiden puutteellisesta investointisuunnitelmasta ja puutteellisesta johtamisesta ml. valvonta.

Kunnanhallitus tulee kiinnittämään huomiota siihen, että vastaavissa tilanteissa valvonta hoidetaan paremmin. Kysymys ei ole henkilöstövajeesta, sillä investointien määrä ei ole mitenkään suuri verrattuna naapurikuntiin. Kysymys on ennemminkin oikeanlaisesta asenteesta, riittävästä osaamisesta ja hyvästä johtamisesta. Kunnanhallitus edellyttää, että investointien vastuuviranhaltijat laativat investointisuunnitelmat, jotka tulee hyväksyttää hallintosäännön mukaisissa toimielimissä ennen kuin investointia aletaan toimeenpanna. Lisäksi kunnanhallitus edellyttää, että vastuuviranhaltijat pitävät palvelualueen johtajat sekä hallintosäännön mukaiset toimielimet tietoisina miten investointien toimeenpano etenee.

Johtoryhmän roolia mm. investointien seurannassa lisätään edelleen.

Tarkastuslautakunta kysyy mitkä ovat ne käytännön toimenpiteet sisäisen valvonnan järjestämisen osalta, että esim. edellä mainittuihin riskeihin liittyvät puutteet tulevat korjatuiksi voimassa olevan hallintosäännön mukaisesti?

Kunnanhallitus toteaa, että tarkastuslautakunta kiinnittää erittäin tärkeään asiaan huomioita kysymyksellään käytännön toimenpiteitä sisäisen valvonnan laadukkaaksi järjestämiseksi.

Kunnanhallitus tulee kiinnittämään riskienhallintaan ja valvontaan huomiota vuoden 2020 aikana seuraavilla käytännön toimenpiteillä

- uudet johtamis- ja palveluprosessit vakiinnutetaan käyttöön
- ottamalla uusi asianhallintajärjestelmä käyttöön, joka parantaa dokumentointia ja sen valvontaa
- talousraportoinnin kehittämiseen osana kuntatietouudistusta
- työntekijöiden tehtäväkuvat ovat ajan tasalla
- käydään kehityskeskustelut, joiden yhtenä monista tarkoituksista on keskustella, tukea ja varmistaa että oikea henkilö on oikealla paikalla
- tuetaan työntekijöiden osaamisen kehittämistä mm. hankinnat
- kehitetään vastuuviranhaltijoiden osaamista
- parannetaan esimiestaitoja
- kiinnittämällä huomiota rekrytointiprosessin onnistumiseen.

Lopuksi

Kunnanhallitus kiittää tarkastuslautakuntaa hyvin tehdystä arviointityöstä vuoden 2018 osalta.

